

осталог – и особености у функционисању органа уставне контроле. Очигледно је да, тамо где је Устав усвојен у ситуацији израженог раскола у друштву, на органе за контролу уставности пада додатни терет очувања правне и политичке стабилности, обезбеђења интегритета земље и безбедности државе. На пример, у Русији је до усвајања Устава дошло услед политичке кризе, која је по напетости била близу малом грађанском рату и која је у себи носила сасвим реалну претњу слома државности. Током првих десет година важења Устава, највећу опасност по земљу представљали су управо друштвено-политички раскол и међунационални конфликти, који су пратили распад државе. Јер, док је све друге, макар и врло озбиљне претње и изазове (као што су: пораст сиромаштва и оштро изражена социјална неједнакост, спајање власти и својине као резултат бесправне приватизације, корупција, слабљење технолошке инфраструктуре, заостравање еколошких проблема, итд.) могуће преживети и савладати, дотле је распад државе нешто неповратно. Међутим, либерални принцип – „не постоји човек ради државе него држава ради човека“ – претпоставља да се држава не само сачува, него и да представља институцију која је у стању да ефикасно штити права својих грађана.

Управо од ових резона је полазио Уставни суд Русије, доносећи одлуке судбоносне за земљу по такозваном „случају КПСС“, када је у нимало једноставној политичкој ситуацији нађен правни компромис између позиција супротстављених страна. Друга одлука, подједнако важна по својим последицама, условљена тражењем правног компромиса, била је одлука у предмету провере нормативно-правних аката, везаних за обнову уставне законитости на територији Чеченске Републике.

У оба случаја, Суд је био приморан да тражи нимало једноставан баланс између идеалног правног принципа и настале стварности тј. да тежи таквом оптималном решењу, које би представљало максимално могуће остварење идеалног принципа у датим реалним конкретним историјским условима.

Хтео бих да подвучем да решење овог проблема, заједничког за све правне системе, има у земљама нове демократије своју специфичност, повезану са конкретним историјским особеностима њиховог развоја у условима тешкоћа транзиционог периода који је у току. Ми, као судије уставних судова које раде у тим условима, схватамо да идеал записан у уставима, а који је релативно недавно унет, и који у себи носи печат протеста против владајућег претходног историјског периода, за наше земље (за разлику од многих земаља са давнашњом историјом конституционализма) – није истински тешко стечен и кристалисан током векова и зато, нажалост, не одражава друштвену слику која се реално формирала. Покушај да се правимо да друштвени односи већ одговарају том идеалу само ће повећати постојећи фактички раскорак између оног што треба да буде и оног што